

“Gun kinderen die unieke kans op een gezinsleven” verschenen in de Volkskrant van 18 juni 2007, FORUM, **oorspronkelijke niet – ingekorte versie hieronder.**

“Verbod op internationale adoptie?”

Internationale adoptie is kinderhandel en moet verboden worden, zo stelde Roelie Post onlangs in een interview in de Volkskrant. Op grond van ethische en wetenschappelijke argumenten komen wij tot een andere conclusie. Onlangs sloten we een omvangrijk onderzoeksproject af met de conclusie dat internationale adoptie het tij kan keren voor kinderen die opgroeien in kindertehuizen of in andere onfortuinlijke omstandigheden. Tegelijkertijd betoogden we dat adoptie zoveel mogelijk voorkomen moet worden door de levenskansen van arme gezinnen in ontwikkelingslanden structureel te verbeteren.

Wantoestanden bij internationale adoptie zijn in het nieuws. Terecht krijgt kinderhandel grote aandacht in de media. Kinderen kunnen niet gelijk gesteld worden aan goederen waarvan de prijs wordt bepaald door de markt van vraag en aanbod. Adoptie is vooral een ethische en pedagogische kwestie en de cruciale vraag is hoe het belang van het kind gediend kan worden in een wereld waarin helaas niet alle ouders kunnen of willen zorgen voor hun kind.

We moeten onderscheid maken tussen weeskinderen en kinderen die worden afgestaan of verlaten. Iedereen zal het eens zijn met de stelling dat opvang en adoptie van weeskinderen gerechtvaardigd is. Door adoptie kunnen zij het gezinsleven krijgen dat zij verloren door de dood van hun ouders. Het is eveneens duidelijk dat adoptie door familie en binnen de landsgrenzen te verkiezen is boven internationale adoptie, een principe dat ook is vastgelegd in het Haags Adoptieverdrag. Maar als dat onmogelijk is, dan is internationale adoptie gerechtvaardigd omdat daarmee het opgroeien in een gezin gegarandeerd wordt. Dat is een fundamenteel recht, vastgelegd in het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind. In de nabije toekomst zal als gevolg van de AIDS-epidemie het aantal weeskinderen in Afrika sterk groeien. Het is niet uitgesloten dat internationale adoptie zal toenemen voor de opvang van weeskinderen uit Afrika voor wie niet gezorgd kan worden binnen de traditionele familienetwerken in het land zelf.

Een ethisch dilemma komt naar voren bij de adoptie van kinderen die afgestaan of verlaten zijn. Hoe kunnen de rechten van deze kinderen afgewogen worden tegen de rechten van hun biologische ouders en de belangen van adoptieouders (de drie partijen in de adoptiedriehoek)? De invloedrijke rechtvaardigheidstheorie van de filosoof John Rawls laat zien hoe we tot een rechtvaardige oplossing voor dit ethische dilemma kunnen komen. Daartoe moeten we ons voorstellen wat onze morele keuze zou zijn – wel of geen adoptie – wanneer we vooraf niet weten in welke hoek van de adoptiedriehoek we zitten. Rawls beargumenteert dat men dan kiest voor een verdeling van (im-)materiële zaken over alle partijen waarbij de grondrechten en de belangen van de zwakste partij (het kind in het geval van adoptie) in ieder geval worden veilig gesteld. Dit betekent dat we voorrang moeten geven aan een veilige en gezonde ontwikkeling van kinderen die afgestaan of verlaten zijn. Uiteraard mag hierbij geen twijfel zijn over de onmogelijkheid van de biologische ouders om voor hun kind te zorgen. Uit ons eigen onderzoek en dat van collega-wetenschappers weten we met grote zekerheid dat opgroeien in een kindertehuis leidt tot zeer ernstige achterstanden en tekorten in de

lichamelijke groei, de regulatie van stress, en de sociale en verstandelijke ontwikkeling. Bovendien hebben onze grootschalige analyses van 270 adoptiestudies met 230.000 geadopteerden laten zien dat adoptiekinderen een enorme inhaalslag maken vergeleken met kinderen die blijvend in een tehuis moeten opgroeien, en die inhaalslag geldt voor alle aspecten van hun ontwikkeling. Als we volgens Rawls' rechtvaardigheidstheorie moeten kiezen, is de keuze voor adoptie boven opgroeien in een kindertehuis – hoe goed in materiële zin ook – alleszins gerechtvaardigd.

We zien de laatste jaren positieve ontwikkelingen in de landen van herkomst. Waar vroeger uitsluitend de keuze was tussen een kindertehuis of internationale adoptie, zijn de mogelijkheden voor opvang van kinderen in het eigen land enorm toegenomen. Binnenlandse adoptie en pleegzorg zijn in landen als China, India en Brazilië sterk gegroeid en nemen nog verder toe. Het verdient al onze steun als de kinderen in deze landen op den duur kunnen worden opgevangen in hun eigen land. Zolang dat nog niet het geval is, betekent internationale adoptie een unieke kans op een gezinsleven waar anders een tehuis het lot van kinderen bepaalt. En dat laatste is ook het geval voor die landen waar pleegzorg en binnenlandse adoptie nog nauwelijks van de grond gekomen zijn.

Roelie Post laat zien dat vooral de uitvoeringspraktijk van adoptie schaduwzijden kent. De berichten over kinderhandel geven alle aanleiding tot grondig onderzoek, en het zoeken naar manieren om adoptie, als effectieve noodmaatregel van (internationale) kinderbescherming, te realiseren. Betere regelgeving en controle zijn gewenst. Maar een verbod op internationale adoptie zou het grondrecht op gezinsopvoeding met voeten treden en talloze kinderen ernstig schaden. Zo'n verbod is op grond van ethische argumenten en wetenschappelijke bewijzen volstrekt onhoudbaar.

© Femmie Juffer, Rien van IJzendoorn
Lucile van Tuyll, Anneke Vinke

De eerste en tweede auteur zijn als bijzonder hoogleraar Adoptie respectievelijk hoogleraar Pedagogiek verbonden aan het Centrum voor Gezinsstudies van de Universiteit Leiden. De derde en vierde auteur zijn voorzitter respectievelijk coördinator van het Adoptiedriehoek Onderzoekscentrum gevestigd aan de Universiteit Leiden. Voor uitwerking van onze argumenten, zie de Emanuel Miller Lecture 2006 (www.adoptionresearch.nl of www.childandfamilystudies.leidenuniv.nl).